

Myndigheten
för civilt försvar

Vägledning

Sambandsplanering

En del i beredskapsmyndigheternas planering av
krigsorganisation

Sambandsplanering

Myndigheten för civilt försvar
651 81 Karlstad

Publikationsnummer: MCF0148 – maj 2026

Innehåll

1.	Inledning	3
2.	Utgångspunkter	4
2.1	Vad är samband och sambandstjänst?	5
3.	Sambandsplanering och sambandsplan.....	6
3.1	Att gå från planering till plan	7
3.2	Utbildning, träning, övning och revidering	7
4.	Sambandsmedel	9
4.1	Rakel.....	9
4.2	Webbaserat informationssystem, WIS	9
4.3	Swedish Government Secure Intranet, SGSI	9
5.	Signalskydd.....	11
6.	Sammanfattning.....	12

1. Inledning

Syftet med den här vägledningen är att stödja beredskapsmyndigheterna i arbetet med att upprätta, använda och utveckla sin **sambandsförmåga**.

Vägledningen tar sin utgångspunkt i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd (MSBFS 2025:4) om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap.

Vägledningen vänder sig i första hand till de myndigheter som är beredskapsmyndigheter enligt förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap, men kan i tillämpliga delar användas även av myndigheter som inte är beredskapsmyndigheter. Andra offentliga aktörer, som kommuner och regioner, samt andra aktörer inom det civila försvaret kan med fördel använda vägledningen som inspiration, med vetskap om att reglerna kan se annorlunda ut för dem.

Beredskapsmyndigheternas planering inför höjd beredskap bör också samordnas med motsvarande planering inför fredstida krissituationer.

I Gemensamma grunder - ramverk för ledning och samverkan finns Samband – Handbok för civilt försvar (MCF0098 – mars 2026). Den inriktar det civila försvarets sambandstjänst. I den här vägledningen benämns dessa som *ramverket* och *handboken*. För att kunna ta till sig stödet förutsätts att läsaren tagit del av innehållet i handboken.

2. Utgångspunkter

Beredskapsmyndigheternas krigsorganisationer behöver vara tydligt definierade, prioriterade och anpassade för att kunna hantera krigsförhållanden och verka under höjd beredskap. Beredskapsmyndigheterna behöver därför planera för den verksamhet som myndigheternas krigsorganisationer ska bedriva under höjd beredskap.

Varje myndighet ska planera för att vid höjd beredskap fortsätta sin verksamhet så långt det är möjligt med hänsyn till tillgången på personal och förhållandena i övrigt.¹ Myndigheterna behöver i sin planering ta hänsyn till faktorer som kan påverka förutsättningarna för att fortsätta bedriva viss verksamhet. Beredskapsmyndigheterna ska samtidigt vid höjd beredskap i första hand inrikta sin verksamhet på uppgifter som har betydelse för totalförsvaret.²

I planeringen av krigsorganisation behöver det även ingå hur myndigheten ska agera när beredskapen höjs. Beredskapsmyndigheterna behöver bland annat planera för omställning till krigsorganisation vid såväl beredskapshöjningar efter hand som omedelbart intagande av högsta beredskap, samt att kunna inta hela eller delar³ av krigsorganisationen inom föreskrivna eller överenskomna tidsgränser. Som regel innebär det att kunna övergå till krigsorganisation fullt ut så snart som möjligt men senast inom sju dygn om inte annat beslutats.⁴

Utöver 10 § MSBFS 2025:4 där sambandsplan föreskrivs omfattar den här vägledningen även 15 § MSBFS 2025:4 där tre utpekade gemensamma tekniska system föreskrivs.

De planer som ska tas fram behöver fungera tillsammans, förhålla sig till andra planer i en hierarki⁵, samt utgöra en grund för verksamhetens utbildning, träning och övning.

---

¹ 10 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

² 21 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

³ Exempelvis enstaka eller flertalet krigsuppgifter

⁴ 9, 12–14 §§ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd (MSBFS 2025:4) om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap.

⁵ Bakgrund och motiv till Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd (MSBFS 2025:4) om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap (MSB 2023-03920).

2.1 Vad är samband och sambandstjänst?

Samband är ett sammanfattande begrepp för teknik, regler och metoder för informationsöverföring. Begreppet används även för att beskriva en förbindelse mellan och inom aktörer.

Effektivt användande av de tekniska system som beredskapsmyndigheten använder för att dela information förutsätter ett samlat grepp om systemen och deras användning i form av rutiner för metodik, en sambandsorganisation såväl som sambandsplanering.

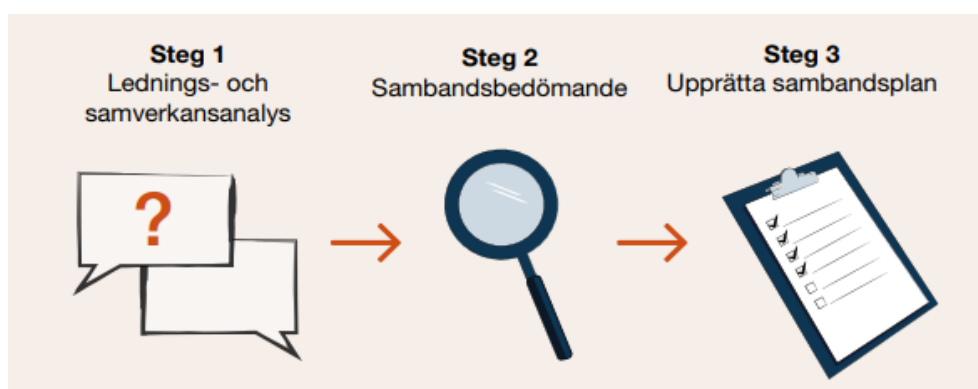
Sambandstjänst är den organiserade verksamhet som upprätthåller sambandsförmågan. Sambandstjänsten är en stödjande funktion som ska se till att ledning och samverkan kan genomföras.

3. Sambandsplanering och sambandsplan

Stöd till sambandsplanering

Generell sambandsplanering beskrivs i:

- Kapitel 8 – Sambandsplanering (Samband – Handbok för civilt försvar).
- Arbetssättet Sambandsplanering (Gemensamma grunder – ramverk för ledning och samverkan).
- Checklistor och mallar: Sambandsplan (Gemensamma grunder – ramverk för ledning och samverkan).

All sambandsplanering ska utgå från ett behov av informationsöverföring. De här behoven identifieras i det första steget av planeringsprocessen. Inom ramen för planeringen enligt MSBFS 2025:4 är bland annat krigsuppgiftsförteckningen, samverkansplanen och informationsförsörjningsplanen viktiga ingångsvärden.

I det andra steget av planeringsprocessen görs bland annat en inventering av vilka sambandssystem som finns tillgängliga för den process, händelse eller organisation som sambandsplaneringen berör. I inventeringen behövs en bred syn på sambandssystem.

Alla system som kan överföra information kan ses som sambandssystem. Sambandssystem är en sammansättning av sambandsmedel⁶, regler, metodik och personal.

Det är viktigt att poängtera att de system som pekas ut i föreskrifterna och beskrivs i avsnitt 4 inte nödvändigtvis löser alla myndighetens behov. De utpekade systemen ger en grundförmåga, men kan behöva kompletteras för att möta de specifika behov som myndigheten har.

---

⁶ Sambandsmedel är den teknik som möjliggör informationsöverföring.

För beredskapsmyndigheter finns en gemensam grund för system och förmågor genom att:

- MSBFS 2025:4 föreskriver Rakel, WIS och SGSI.
- MSBFS 2025:3 föreskriver signalskyddssystemen MGGI, MGM och MGS.⁷

Samordningsansvar

Det är särskilt viktigt att myndigheter med geografiskt områdesansvar eller sektorsansvar sambandsplanerar och upprättar sambandsplaner.

3.1 Att gå från planering till plan

Sambandsplaneringen ska resultera i en plan som beskriver hur myndigheten ska upprätthålla förmågan att dela information under höjd beredskap.

Det är viktigt att sambandsplanen utformas utifrån de faktiska förutsättningarna vid tidpunkten för planeringen och de resurser som finns att tillgå. Om det identifieras gap avseende den förmåga till samband som myndigheten har jämfört med de behov som planen visar på, behöver detta adresseras i myndighetens arbete med förmågeplanering, verksamhetsplanering, budget med mera.

När din organisation utformar er plan kan det vara bra att börja med ett grovt utkast utifrån en förutbestämd form vad gäller rubriker, bilagor med mera. I ramverket⁸ finns ett förslag på struktur som kan anpassas till myndighetens behov.

3.2 Utbildning, träning, övning och revidering

När sambandsplanen är fastställd och förankrad hos alla berörda ska personalen utbildas, tränas och övas regelbundet. Utbildning, träning och övning⁹ syftar till att ge personalen kunskap om, och möjlighet att förbereda sig på, vad som förväntas av organisationen och av den enskilde. Detta är särskilt viktigt ifall myndigheten planerar att vid höjd beredskap använda sambandssystem som inte används i vardagen.

Det är viktigt att utbildning, träning och övning utvärderas. Erfarenheterna ska ligga till grund för revidering av sambandsplaneringen. Revidering kan vidare ske på årlig basis, utifrån ny information som inkommer löpande i samverkan med andra aktörer, övningar, nya uppdrag eller förändrat säkerhetspolitiskt läge.

⁷ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2025:3) om civila myndigheters signalskyddsberedskap.

⁸ Gemensamma grunder – Checklistor och mallar: Sambandsplan (MCF0082 – maj 2026).

⁹ Gemensamma grunder – ramverk för ledning och samverkan.

I det här fallet kan särskilt fyra anledningar nämnas:¹⁰

- Det ger personalen möjlighet att utveckla sin kompetens utifrån beslutade åtgärder i sambandsplanen.
- Det ger möjlighet att revidera sambandsplanen för att hålla den aktuell.
- Det ger möjlighet att testa om det fungerar i verkligheten.
- Det ger möjlighet att identifiera vilka förmågor som saknas hos organisationen idag och som behöver skaffas för att göra sambandsförmågan än mer effektiv.

---

¹⁰ Se Scenariospecifika beredskapsplaner på mcf.se

4. Sambandsmedel

Sambandsmedel är den teknik som förmedlar informationen. I det här avsnittet beskrivs de gemensamma tekniska system som föreskrivs i § 15.

4.1 Rakel

Radiokommunikation för effektiv ledning, Rakel, ger beredskapsmyndigheterna förmågan till samband via **tal** och via **textmeddelanden**. Rakel är robust och tillgängligt och har täckning i hela Sverige.

Rakel används av över 700 aktörer med ansvar för allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar.

Rakel ger även möjlighet att;

- styra till exempel portar, grindar eller liknande via telematik.
- positionera personal, fordon och andra plattformar som har en Rakelterminal.

För att använda Rakel krävs en intern organisation för drift¹¹, utbildning, träning och användarstöd samt abonnemang och hårdvara. Rakel är avgiftsfinansierat.

4.2 Webbaserat informationssystem, WIS

WIS ger beredskapsmyndigheterna förmåga att begära, inhämta, ta emot och dela information löpande, före, under och efter samhällsstörningar. Genom lägesbilder möjliggörs samverkan och samordning av åtgärder mellan aktörer. WIS ger även förutsättningar för omvärldsbevakning och innehåller till exempel SMHI vädervarningar, solstormar, Rakel driftinformation och telestörningar. WIS över SGSI ger tillgång till information även i störningar av internet.

Varje aktör avgör själv vilka andra information ska delas med. Läs-och skrivrättigheter sätts för varje yta där information delas. Att använda WIS är kostnadsfritt.

4.3 Swedish Government Secure Intranet, SGSI

SGSI ger beredskapsmyndigheterna förmågan att oberoende av internet överföra information mellan varandra, vilket medför skydd från vissa sårbarheter och attackvektorer som internet medför.

---

¹¹ Inklusivt förvaltning, regelverk och processer.

Bastjänsten i SGSI är en krypterad och skyddad robust infrastruktur för informationsöverföring. Bastjänsten är en ren dataöverföring, vilket medför att anslutande aktörer själva pekar om kommunikation från applikationer, system och lösningar.

Förutom bastjänsten tillhandahåller SGSI ett antal lösningar som syftar till att förenkla olika former av robust samband och samverkan mellan anslutna aktörer. Dessa inkluderar bland annat:

- SGSI epost till övriga SGSI-anslutna aktörer. Tjänsten medför att ordinarie epost styrs över till att ha SGSI som bärare istället för internet.
- SGSI skyddsvärd videokonferens. Tjänsten tillhandahåller en möjlighet till videokonferens mellan anslutna aktörer, vilket möjliggör robust och krypterad samverkan på en statligt kontrollerad plattform mellan aktörernas anslutningspunkter.

Myndigheten för civilt försvar ställer krav på anslutande organisationers informationssäkerhetsarbete, vilket säkerställs genom en ackrediteringsprocess innan anslutning.

Då SGSI nyttjar signalskyddsmateriel behöver anslutande organisationer ha en etablerad signalskyddsorganisation. Om detta saknas, erbjuds en möjlighet där Myndigheten för civilt försvar hanterar utrustningen.

SGSI är avgiftsfinansierat.

5. Signalskydd

Beredskapsmyndigheter ska, när de tilldelats signalskyddssystemen, upprätthålla signalskyddsberedskap på de uppräknade systemen i MSBFS 2025:3.

I dagsläget är det

- Krypto-pc MGS,
- Kryptofax MGM samt
- Kryptotelefon MGGI

De tre systemen är godkända för att skydda säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter upp till och med säkerhetsskyddsklass Hemlig.

För att skydda säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklass Begränsat hemlig när dessa uppgifter ska kommuniceras, finns applikationen Filkrypto PGBI.

För att kunna delge begränsat hemliga uppgifter över telefon finns bland annat Myndigheten för civilt försvars tjänst PGAI Mobil. PGAI Mobil erbjuds till SGSI användarkrets, det vill säga statliga myndigheter, kommuner och regioner samt övriga aktörer med särskilt ansvar för beredskap vid olyckor, kriser eller höjd beredskap. Tjänsten möjliggör muntlig delgivning av uppgifter upp till och med Begränsat hemlig samt med snabbmeddelande, efter beslut av verksamhetsutövaren.

Hemställan om tilldelning av signalskyddssystem sker till Myndigheten för civilt försvar, hemställan ska undertecknas av er signalskyddschef. Vissa system för extern samverkan tilldelas kostnadsfritt för verksamhetsutövaren medan andra bekostas av respektive verksamhetsutövare.

6. Sammanfattning

Förmåga att dela information, det vill säga sambandsförmåga, kräver en sambandsorganisation, rutiner och metoder, teknik samt sambandsplanering. För att upprätthålla förmåga krävs såväl utbildning som regelbunden träning och övning.

Rakel ger förmågan till samband via **tal** och via **textmeddelande**, WIS ger förmågan till samband via **delning av data för situationsförståelse** och **SGSI** är en internetoberoende **bärare** för informationsöverföring.

Signalskyddssystemen ger förmågan att dela säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i olika former. Vissa av signalskyddssystemen kräver sambandssystem för att överföra den information som skyddas med signalskydd.

Mer information

Gemensamma grunder – ramverk för ledning och samverkan	Mcf.se/ledningsamverkan
Samband	Mcf.se/samband
Signalskydd	Mcf.se/signalskydd
Rakel	Mcf.se/rakel
WIS	Mcf.se/WIS
SGSI	Mcf.se/SGSI

Sambandsplanering

Myndigheten
för civilt försvar